

Pædagogisk læreplan for BØRNEHAVEN LANDSBYHAVEN 2021

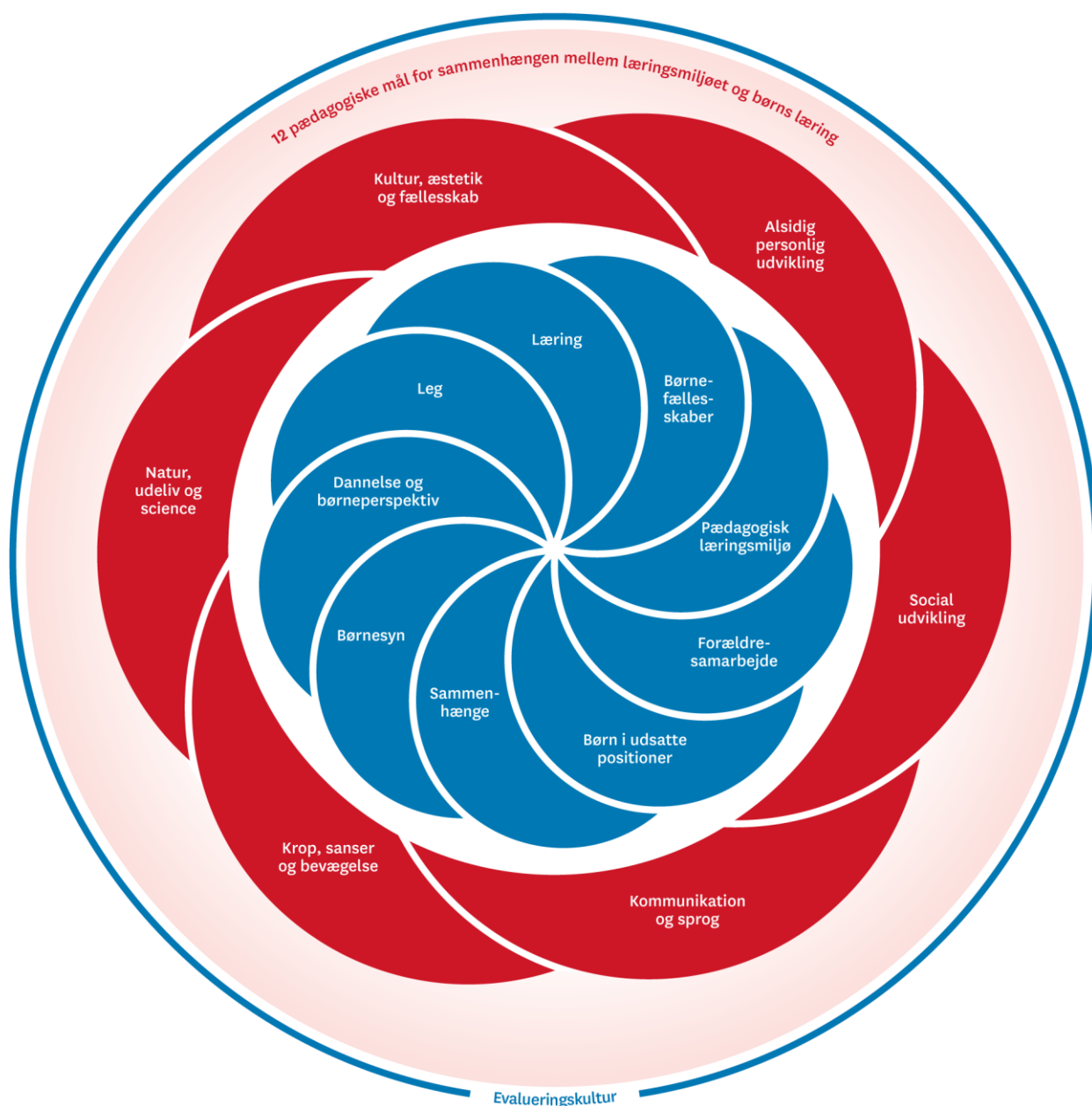
Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendt-

gørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Børnehaven Landsbyhaven er en mindre selvejende børnehave, normeret til 49 børn. Landsbyhaven er beliggende lige midt i Birkelse, tæt på å og skov i Jammerbugt kommune.

Børnene er fordelt på to stuer. Yngstgruppen, som er den stue børnene bliver modtaget på, når de begynder i børnehaven. Senere flytter de op på Lilla stue, som har et stort og dejligt lokale med et helt særligt lys. Vi har et stort køkken, der også fungerer som opholdsrum for børnene. Der er altid mulighed for, at børnene kan opholde sig i hele huset. Vores legeplads er opdelt i tre områder, med rigtig mange træer, legeredskaber og hyggekroge. Der er ikke nogen som kan profitere af et evt. overskud.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

I Landsbyhaven har vi fokus på børnesyn, børneperspektiv, børnefællesskaber, leg og læring. Vi er optaget af at være anerkendende voksne som ser og forstår det enkelte barn. Vi anerkender barnet som et ligeværdigt menneske, og vi opfatter barnet som aktivt lærende.

Alle børn skal have et godt børneliv med optimal mulighed for læring og udvikling.

Det er værdifuldt at:

- Børnene er medskaber af egen læring og udvikling
- Børn har brug for at blive set, hørt og forstået
- At fokusere på barnets styrker og ikke på fejl og mangler
- Børn indgår i relationer, der etableres som et resultat af det nære og det forpligtigende fællesskab.
- Børnenes oplevelser baseres på leg, spontane og tilrettelagte læringsituationer
- Børnene oplever sig som en del af fællesskabet
- Børnene møder positiv og anerkendende
- Børnene møder et anerkendende læringsmiljø
- Børnenes læring og udvikling udfordres med udgangspunkt i de individuelle potentialer og forudsætninger
- Børnenes sociale samspil understøttes gennem prioritering af nære relationer
- Der er tæt samarbejde mellem børnehaven og familie

Det er vores målsætning at skabe et pædagogisk trygt miljø, hvor børnene er glade for at komme og hvor børn og voksne trives i en overskuelig hverdag

- at skabe optimale udviklings- og udfoldelsesmuligheder ud fra vores kendskab til og erfaring med børn og de muligheder, vi har.
- at skabe et åbent og positivt forældre- personalesamarbejde med respekt for hinandens forskelligheder.

Gennem vores målsætning er vi med til at skabe trygge og harmoniske børn og give børnene en spændende og oplevelsesrig barndom. En barndom, der har sin egen værdi, hvor barnets leg, aktivitet og skabertrang er mål i sig selv.

**”AT VÆRE MODIG
ER AT GØRE NOGET
MAN NÆSTEN
IKKE TØR”**

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Vi arbejder målrettet og konstruktivt med børns trivsel og læring/udvikling.
En forudsætning for læring/udvikling – er at det enkelte barn trives.

I børnehaven har vi helt bevidst fravalgt diverse skærme og fora. Det er altid muligt at ringe til børnehaven på telefon, og det opfordrer vi forældrene til.

Den daglige samtale med forældrene er vigtig for os, især om morgenen har det stor betydning at vide, om barnet har sovet godt, og har haft en god morgenstund. Det giver os mulighed for at tage de nødvendige hensyn. Selv et stort barn kan have brug for en middagslur, eller et ekstra knus. Når barnet hentes giver vi også en kort info, om barnets dag i børnehaven. Vi er meget bevidste om børn og forældres forskelligheder, det kan være hjem, som har udfordringen i perioder. De har mere brug for samtaler om deres børns trivsel. Det kan være tilrettelagte samtaler, hvor personalet har forberedt sig. Men det sker også at forældre har brug for akutte samtaler om deres barn, når det sker, giver vi os tid til samtalen, og får organiseret at andre tager over ved børnene.

Forældresamtaler bygger på tillid mellem børnehaven og det enkelte hjem. Vi gør meget for at skabe rammer i børnehaven, hvor forældrene altid føler, at de er velkommen. Der er altid kaffe på kanden, og har de tid og lyst, sidder de gerne og spiser morgenmad sammen med deres barn. Det kan fint fungere uden, at det tager tid fra personalet.

Tillid, tryghed, nærvær og et varmt knus, skal der altid være plads til, når der er brug for det. Det giver de bedste forudsætninger for et godt samarbejde mellem børnehave og forældre.

Plan over tilrettelagte samtaler med forældre, som handler om børns trivsel og læring

De planlagte samtaler, er samtaler hvor stuens personale forbereder sig. Det kan være på stuemøderne. Personalet kan også dele børnene op mellem sig, og forberede sig, derefter gå dem igennem inden mødet med forældrene.

1. samtale: Den dag forældrene besøger børnehaven, får de en rundvisning og en gennemgang af vores virksomhedsplan.
2. samtale: Ca. en måned før barnet begynder i yngstegruppen
3. samtale: Når barnet har gået i yngstegruppen i ca. tre måneder
4. samtale: Når vi har lavet sprogvurdering i yngstegruppen
5. samtale: Ved overlevering til Lilla stue
6. samtale: Foråret på Lilla stue
7. samtale: Førskolesamtale
8. samtale med barnets kommende skole, overlevering

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Børn i udsatte positioner:

I børnehaven tager vi udgangspunkt i det enkelte barn, vi har positive forventninger til børn i udsatte positioner. Vi gør altid hvad vi kan for at se og støtte op omkring det enkelte barn og deres familie. Ofte i samarbejde med vores samarbejdspartnere, PPR, Børne og familieforvaltningen i Jammerbugt Kommune.

Oplever vi at et barn har brug for ekstra hjælp, tager vi i samarbejde med forældrene, kontakt til Pædagogisk, Psykologisk Rådgivning i Jammerbugt kommune.

Enkelte børn har en udviklingsplan som danner grundlag for vores arbejde. Der kan også være børn som har andre særlige behov som:

- Svære perioder i deres liv, eks. sygdom eller dødsfald i familien
- Motorisk udvikling
- De urolige børn
- De stille børn
- Sproglige vanskeligheder
- Børn med svage relationer

For alle børn gælder det at vi er nærværende og anerkendende i vores daglige arbejde. Vi tager udgangspunkt i det enkelte barn, når vi tilrettelægger læringsmiljøer. I vores pædagogiske praksis skaber vi pædagogiske læringsmiljøer, vi arbejder med tilrettelagte miljøer, eller aktiviteter som er spontane. Vi har et højt fagligt mål: Alle børn skal kunne deltage – alle børn skal ses.

Børn skal udfordres, børn skal lege, børn skal lære, børn skal grine og have det sjovt. Alt sammen i samspil med et personale, der til enhver tid er klar til at støtte op om det enkelte barn.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

I 2004 besluttede vi, at vi ville afsætte mere tid til arbejdet med førskolegruppen. Gruppen består af de ældste børn i børnehaven nu kaldet **Forårsbørnene** og to til tre ansatte.

Hvorfor:

Når børnene begynder i børnehaveklasse, stilles der store krav til dem. Vi vil gerne være med til i højre grad at forberede dem til skolestart.

I barnets sidste måneder i børnehaven tilrettelægger vi aktiviteter der er målrettet barnets start i skole og sfo.

Vores mål:

Vores udgangspunkt skal være netop denne gruppe børn, og det der rører sig i dem.

Områder vi specielt vil være fokuseret på:

- styrke børnenes selvtillid/selvverd
- ansvarlighed overfor dagens opgave
- at kunne give udtryk for egne følelser og behov
- at være aktivt lyttende
- at udvise fællesskabsfølelse
- at have respekt for hinanden
- at udvikle børnenes sprog
- at udvikle fantasi og kreativitet
- at have tid til fordybelse
- at udvikle børnenes grovmotorik
- at udvikle børnenes finmotorik
- at udvikle deres selvstændighed
- at kunne tilsidesætte egne behov
- at barnet i højere grad kan sætte ord på egne følelser, og bede om hjælp.

Vi bestræber os på at gøre det bedste for at sikre, at børn og deres forældre får den allerbedste overgang fra Landsbyhaven til barnets kommende skole.

Når børnene skal i skole, har vi et tæt samarbejde med den enkelte skole, som barnet skal starte på. Kontakten til skolen, starter ca. 2 måneder før. Barnet/børnene tager med en voksen fra sin stue på besøg i skolens sfo mindst 2 gange inden skolestart.

Formålet er at møde skolestarter fra de andre børnehaver, samt at få en god kontakt til personalet sfo. Afhængig af, hvilken skole jeres barn skal starte på, afholdes der et overleveringsmøde i LANDSBYHAVEN. Her deltager pædagoger fra den pågældende skoles sfo, børnehaven samt forældre.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Det er nærliggende at inddrage vores lille lokalsamfund i vores pædagogiske læringsmiljøer. Vi har en flot og spændende natur lige i gåafstand. Både å og skov, marker og landbrug. I Birkelse findes der stadig en lille Brugs, en idrætsforening med stor boldbane. Og i gåafstand har vi en spændende legeplads kaldet skipper Clement legeplads.

Både i de spontane læringsmiljøer og de mere planlagte læringsmiljøer bruger vi lokalsamfundet meget aktivt.

F.eks. har vi et fantastisk samarbejde med vores lokale plejehjem. En gang om måneden tager en gruppe af børnehavebørnene på gåtur til plejehjemmet for at have musik med beboerne. Det er en tradition, som vi er utroligt glade for, det er en ægte *stjernestund*. Med udgangspunkt i årets sange og traditioner spiller, synger, leger og griner vi med beboerne på plejehjemmet. ”Musik Laila” pakker altid den store kuffert, så både børn og voksne har noget at spille på, en fjer at flyve med eller et tørklæde at vifte/danse med. Vi slutter altid musik på plejehjemmet af med, at børnene ligger på gulvet med lukkede øjne imens alle voksne synger, ofte er det ”I skovens dybe stille ro”. Imens viftes alle med en stor vifte. Der opstår en ganske særlig interaktion og omsorg imellem børnene og beboerne, og ofte trilles der en rørt tåre. Det er rart at have noget at være sammen om og vigtigt at være noget for nogen, og vi oplever at musik er et godt udgangspunkt for dette fællesskab.

Til jul holder vi bedsteforældredag. En gammel tradition i børnehaven, hvor bedsteforældrene møder talstærkt frem. Vi inddrager da vores lokale præst og kirke. Ofte har vi planlagt et læringsmiljø, i samarbejde med vores lokale præst. F.eks. Stjerner, venskaber eller andre velvalgte temaer, med julen som omdrejningspunkt.

Naturen fylder meget i vores læringsmiljøer, og det er da relevant at bruge den vi har lige udenfor døren. F.eks. tager vi ofte til åen, hvor vi fisker med børnene. Eller i skoven, hvor vi har alle muligheder for at opleve, udforske, iagttage og lære om vores danske natur, på alle tider af året.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Det psykiske, fysiske og æstetiske miljø:

Vi har stor fokus på at Det enkelte barn trives, og har det godt. I vores børnehave har vi mange m², så der er plads og rum til det enkelte barn. Vi samarbejder med forældrene om barnets psykiske udvikling. Har vi eller forældrene en fornemmelse af at barnet ikke er i balance, indkalder vi til en samtale, hvor vi sammen kan hjælpe barnet. Et godt børnemiljø for os i Landsbyhaven er repræsenteret ved et godt samspil mellem forældre, børn og pædagoger. På denne måde skabes der tryghed og tillid mellem alle parter. Vi har PPR til rådighed, med dem har vi en god dialog om det enkelte barn eller en gruppe børn. Der får vi god sparring og supervision. Personalet i Landsbyhaven opsøger løbende faglig udvikling, uddannelsesforløb og holder stue-pædagog- og personalemøder.

Vi vægter at vores børnehave udtrykker varme, tryghed, læring og ikke mindst ”at man er meget velkommen”. At vi alle føler ejerskab, både børn, forældre og ansatte, så vi har en følelse af at her høre vi alle til.

Vores lokaler bærer præg af hjemlig hygge, her er altid blomster på bordet og kaffe på kanden. Forældrene er altid velkomne til at opholde sig i børnehaven. Det kan også være at de har lyst til at spille eller læse, for deres egne og andres børn.

Børnene skal opleve et rart og behageligt sted at være og blive inspireret, udfordret og motiveret til læring og udvikling.

Børnene er i et miljø med voksne, der tager ansvar for de stemninger børnene færdes i, ved at være anerkendende og skabe gode relationer til børnene. Og ved at have en oprigtig interesse og kendskab til barnet.

Børnene bliver hver dag mødt af voksne, der udviser omsorg og begejstring. Vi taler respektfuldt til alle børn og forældre.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplans

Vi vil udvikle børnenes personlige kompetencer, for derved at opnå identitet, øget selvværd og udvikling af initiativ, koncentrationsevne og nysgerrighed. Det er en forudsætning at børnene føler sig anerkendte.

Så barnet oplever:

- At kunne håndtere følelser
- At kunne bruge fantasi og kreative evner
- At kunne forstå egne følelser og behov
- At børnene oplever tryghed og tillid i relation med andre børn og voksne
- At de bliver selvhjulpne
- At de bruger deres fantasi og kreativitet.
- At børnene oplever at der er tid til fordybelse, nysgerrighed og begejstring.
- At børnene oplever sig selv som et værdifuldt medlem af fællesskabet i børnehaven.
- At børnene får kram og trøst

I Landsbyhaven vil vi skabe rammer for barnets udvikling af selvværd, selverkendelse, fantasi, kreativitet, vedholdenhed og personlig styrke.

Børnene møder anerkendende voksne, det giver børnene tryghed, og vi skaber gode relationer hos børnene. Børnene skal føle sig set og hørt.

Vores børnehave er inddelt i to grupper. Børnene begynder i yngstegruppen, en består af en lille gruppe børn og faste voksne, det skaber tryghed og relationer mellem børn og ansatte. Når børnene er klar til det, flytter de på Lilla stue, som består af de ældste børn.

I ældste gruppen er der en fast struktur og rammer. Vi vægter fællesskabet højt for gruppen, bl.a. ved vores samlinger for hele gruppen. Vi hjælper og lytter til hinanden og respekterer andres grænser, og understøtter den enkeltes plads, i fællesskabet igennem lege og aktiviteter med andre. Vi støtter børnene i at få en forståelse for de sociale spilleregler i fællesskabet ved f.eks. at vente på tur, dele om legetøjet, og det at kunne sige til og fra i samværet med andre.

Aktiviteterne tager udgangspunkt i børnegruppen, det kan være spontane eller længerevarende emner. Gennem aktiviteterne vil vi give børnene succes oplevelser.

I ældstegruppen udvikler vi børnenes kompetencer, igennem de mange aktiviteter vi har i gruppen.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi vil støtte børnene i at mærke sig selv og andre, så de kan indgå i et samspil og sociale relationer. Det har stor betydning at vi voksne er gode rollemodeller. Og har øje for det enkelte barns udvikling. Således at det enkelte barn udvikler:

- Barnets evne til at indgå i fællesskaber
- Barnets udvikling af empati og omsorg
- Barnets accept af forskellighed
- Barnets evne til at etablere venskaber
- Barnet skal støttes i at forstå andres følelser og handle derefter
- Barnet skal støttes i at forstå egne følelser
- Barnet skal mødes med anerkendelse

Vi arbejder meget med børnenes sociale udvikling, da det er et vigtigt element i det pædagogiske arbejde. Børnene skal lære, og støttes i at mærke egne og andre børns grænser. Ved at indgå i et fællesskab, i en større gruppe eller i en mindre gruppe, lærer børnene at mærke egne samt andre børns grænser. Derudover lærer de at kunne begå sig, og være en del af et fællesskab, hvilket betyder at man nogle gange må udsætte egne behov. F.eks. ved den daglige samling på stuerne, må børnene lære at vente på at det bliver deres tur.

Den sociale udvikling handler om, at børnene udvikler empati og forståelse overfor deres kammerater i gruppen. Børnene skal kunne mærke egne følelser, og de skal kunne sætte sig ind i andre børns følelser. Det enkelte barn skal lære både at sige til og fra. Det er medvirkende til at skabe gode relationer og venskaber. Vi voksne skal være tydelige, det er vigtigt at vi skaber gode relationer til de enkelte børn, som handler om ligeværd, forståelse og indlevelse, så børnene udvikler selvstændighed og får medbestemmelse.

Vi støtter børnene i at udvikle sociale relationer, gennem legen hvor de skal have plads til at fordybe sig. De fysiske rammer indbyder til leg i mindre grupper både ude og inde. Vi arrangerer også ture ud af huset, hvor børnene ofte tager afsted i mindre grupper. Det kan være den ugentlige svømmetur, for de ældste børn. Vores lokalsamfund, giver mange muligheder for ture ud i naturen, også her er der mulighed for at opdele børnene i mindre grupper.

På ture ud af huset, opdager børnene ofte andre sider af sig selv og andre, og nye venskaber skabes.

Vores læringsmiljø tager i høj grad højde for børnenes sociale udvikling. Vi gør meget ud af at støtte det enkelte barn i egen udvikling og læring. Som personale er vi bevidste om vores egen rolle i forhold til at være synlige og engagerede voksne uden at tage styring over børnenes leg. Alle børn skal opleve at være en del af det sociale fællesskab i børnehaven.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog

Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag

Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Sproget er en forudsætning for at udtrykke sig. vi skal være medvirkende til at udvikle børnenes sprog og fremme:

Barnets evne til at skabe kontakt og kommunikere

Barnets udvikling af ordforråd

Barnets udvikling af begrebsforståelse

Barnets nysgerrighed og interesse for tegn og symboler

Barnets evne til at forstå og anvende kropssprog

Barnet skal støttes til sproglig kreativitet

Barnet skal støttes i at udvikle sin fortællerglæde

I Børnehaven Landsbyhaven foretager vi sprogvurdering på alle 3-årige børn. Formålet med sprogvurderingen er at få indblik i barnets sproglige kompetencer og hvor vi evt. skal sætte ind for at støtte barnet. Når vi sidder sammen med barnet omkring det sproglige materiale, der er udgangspunktet for spørgsmål og samtale, får vi ideer til hvilke aktiviteter og lege, materialer og sange vi kan bringe i spil for at hjælpe lige netop *dette* barn videre i dets sproglige udvikling. Når vi ser resultatet af sprogvurderingen, får vi yderligere indblik.

Love og bekendtgørelser

I *Den styrkede pædagogiske læreplan*, der er en del af den lovmæssige ramme vi arbejder under, er der bl.a. beskrevet seks læreplanstemaer, hvor det ene omhandler *kommunikation og sprog*.

Heri beskrives to pædagogiske mål:

“Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.”

“Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.”

I beskrivelsen lægges der bl.a. vægt på de voksne som sproglige rollemodeller, og at sprog læres, udvikles og bruges i interaktion med andre i fællesskaber.

På Jammerbugt Kommunes hjemmeside står der bla. følgende om mål og rammer for sprogvurdering og den sprogunderstøttende indsats:

“Udviklingen af sproglige og kommunikative kompetencer er en grundlæggende del af barnets almene udvikling. Sproget er basis for læring, og sproget er en vigtig forudsætning for barnets evne til at sætte ord på tanker, behov og følelser samt til at deltage i leg med kammerater og indgå i sociale fællesskaber. Det er ligeledes vigtigt, at alle børn i forbindelse med skolestart har de grundlæggende sproglige kompetencer til at opnå læring. Derfor er det en væsentlig opgave for kommunens dagtilbud at understøtte alle børns sproglige udvikling.”

I Jammerbugt Kommune skal alle børn sprogvurderes når de er tre år. Dette foregår altid i samarbejde med forældrene og med forældrenes accept.

Det er vigtigt at understrege at sprogvurderingen ikke er en test, men et redskab til at synliggøre hvor det pædagogiske personale skal sætte ind med sprogstimulering.

Hvordan gør vi?

Når børnene er faldet godt til i børnehaven, typisk når de er lidt over tre år, henvender vi os til forældrene, om vi må lave en sprogvurdering på deres barn. Når forældrene har givet deres accept, inviterer vi barnet ind for at “spille et spil”, hvor de skal se på billeder i en mappe og svare på spørgsmål hertil. Det kan fx være to billeder, hvor det ene illustrerer et barn der spiser og det andet et barn der drikker. Den voksne siger: “Pigen spiser, hvad gør drengen?” Hvis barnet har svært ved dette spørgsmål og måske generelt har vanskeligt ved verber (gøre-ord), kan vi senere have fokus på dette, når vi spiser madpakker, leger med dem i legekøkkenet, leger med fingerdukker der spiser, drikker osv. Vi leger læring ind og har det hyggeligt imens. En anden type spørgsmål kan tage udgangspunkt i fire billeder med en mand og hans bil. Spørgsmål: “peg på billedet, hvor manden står bag ved bilen”. Har barnet svært ved denne type spørgsmål leger vi lege med udgangspunkt i begreber som bagved, ovenpå, foran osv. (forholdsord). Fx: “Kan du tage legoklodsens der ligger ovenpå stolen, under, bagved...”.

Vi prioriterer at være to voksne sammen om at lave sprogvurderingen. Dette gør vi for at det er så tryk en situation som muligt for barnet. Den ene af os sidder sammen med barnet, kigger i billederne i mappen og hjælper barnet med at forstå opgaven, gentager evt. spørgsmålet. Den anden voksne sidder ved computeren og taster barnets svar ind. Der ligger også en forældrebesvarelse i materialet. Til slut giver sprogvurderingsprogrammet en vurdering af, hvor barnet er i dets sproglige udvikling. Efterfølgende har vi et kort møde med forældrene, hvor vi gennemgår resultatet og snakker om, hvordan vi både i børnehaven og hjemme fortsat kan støtte barnet i dets sproglige udvikling. Viser sprogvurderingen at barnet har nogle sproglige vanskeligheder, inddrager vi talepædagogen for at få råd og vejledning.

Hvad oplever vi?

Sprogvurderingerne hjælper os med at holde fokus på vores sprogstimulering af børnene. Det er tydeligt for os, hvad der skal stimuleres og via vores faglige indsigt ved vi, hvordan vi skal gøre det.

Sproget, både det verbale og nonverbale, er altid med os og hver en stund kan derfor bruges som udgangspunkt for sproglig stimulering.

I **de daglige rutiner** med børnene, som fx når børnene skal tage tøj på i garderoben, bruger vi ord og begreber som: lynlås, knap og snøreband, modsætninger som "tøj af"/"tøj på", "lyne ned/lyne op", kold/varm, tør/våd, stor/lille, vi snakker om farver, hvad "grisetæer" er og meget mere. Dette læres i en naturlig sammenhæng.

Det er med at give og tage sig god tid, for der er meget "guld" gemt i selv den mindste hverdagsrutine.

Når **børnene leger** bruger de sproget, men nogle gange er det ikke så let. Måske går de i stå i legen, fordi de mangler ord og begreber. Så kan vi voksne tilbyde dem ord og sætninger, der kan hjælpe dem videre i deres leg. Børnene kan også komme i konflikter, der måske udspringer af sproglige (både verbale og nonverbale) misforståelser. Her kan vi ligeledes tilbyde dem andre ord og "oversætte", hvad der måske kan ligge bagved det, der er gjort eller sagt. "Du er dum", betyder måske i virkeligheden bare "jeg synes noget andet" eller "jeg vil også gerne være med".

Sang, musik, rim og remser, drama, fortælling og læsning er **aktiviteter**, der allesammen er af sprogstimulerende karakter og vi vægter disse højt i børnehaven. Et eksempel på et konkret sprogstimulerende arbejde i yngstegruppen, er arbejdet med bogen: "Mis med de blå øjne" af Egon Mathiesen. Vi har læst den mange gange for børnene, med betoning af ord, fagter og mimik. Børnene kan efterhånden flere af passagerne "udenad" og "læser med". Vi dykker dybere ned i bogens univers ved at lege den: Mis går rask afsted, pindsvinet ruller sig sammen, vi hopper rundt og fanger mus, osv. Vi kigger i spejlet (mis spejler sig i en sø) og ser hvordan det ser ud, når vi laver forskellige grimasser og udforsker hvilke lyde man kan lave, når man laver grimasserne (mundgymnastik). Vi synger sange og siger rim og remser om mus og katte, lærer fakta om de dyr, der er i bogen og går på biblioteket. Vi folder på denne måde sproget ud for børnene og kommer i dybden med både ord, begreber og temaer.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi vil give børnene mulighed for at opleve glæde, velvære og selvværd gennem fysiske aktiviteter, og give dem kendskab til kroppens funktioner og fremme:

- Barnets udvikling af motoriske færdigheder
- Barnets indsigt i kroppens betydning for sundhed
- Barnet skal gennem leg udfordres motorisk
- Barnet skal have kendskab til sundhed
- Barnet skal støttes til at bruge alle sanser
-

Vores legeplads er indrettet så den giver rig mulighed for fysisk udfoldelse og aktivitet, og at bruge alle sanser. Vi har også en gymnastiksal til rådighed, med redskaber der styrker børnenes motorik. Gymnastiksalen bruges hele året.

Gymnastiksalen og vores legeplads er læringsmiljøer, der indbyder til og fremmer børnenes udvikling af krop, sanser og bevægelse. Miljøer skaber aktiviteter der giver mulighed for at udvikle motoriske kompetencer.

Børnene skal opleve glæden ved at bruge sin krop.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer

Vi vil skabe grundlag for børnenes glæde og nysgerrighed, forståelse og respekt for natur og miljø, og fremme:

- Barnets lyst til at opleve, lege og færdes i naturen
- Barnets lyst til at bruge fantasien og eksperimentere
- Barnets lyst til at bruge alle sanser i naturen
- Barnets muligheder for fordybelse
- Barnet skal have mulighed for at bruge naturens materialer
- Barnet skal have mulighed for at lære om naturens dyreliv

Børnene i Landsbyhaven skal opleve glæden ved at være i naturen, den nære natur, som de oplever med alle sanser på legepladsen, og ture og udflugter ud i den natur som omgiver os. Følge årstiderne i alt slags vejr.

I de 6 læreplanstemaer kan vi bruge naturen som læringsrum. Naturen giver mulighed for fordybelse og fysisk udfoldelse, på alle tider af året. Børnene har mulighed for at opleve det danske vejr, regn, blæst, sol, lys og mørke og få kendskab til naturens omskiftelighed.

Et vigtigt element er at give børnene kendskab til forskellig natur og naturmaterialer. Vi bor tæt på skov og å, det giver os mulighed for fordybelse på en evt. fisketur eller en skovtur. Et bål skaber altid nysgerrighed, og aktivitet på legepladsen.

Vi skal lære at udvise respekt for natur og miljø, samt udforske dyr og planter.

Naturen giver rig mulighed for at arbejde med science. Hvor mange edderkopper har du i dit terrarie, hvor mange ben har de og hvor lang er den længste.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi vil give børnene mulighed for at udvikle varierende udtryksformer. Introducerer dem for bl. a. musik, teater, sange og dermed fremme:

- Barnets kyst til at eksperimentere med, øve sig i og afprøve sig selv i forhold til forskellige kulturelle udtryksformer og oplevelser
- Barnets kendskab til lokalsamfundet
- Barnets adgang til musik, teater, litteratur og kunst
- Barnets kendskab til traditioner – herunder lege og sanglege
- Barnets adgang til forskellige materialer og redskaber

Børnenes kreative evner, og muligheden for fordybelse og nysgerrighed vækkes gennem de temaer, som vi ofte arbejder med. Et tema/aktivitet kan opstå ganske spontant, ofte ud fra en samtale i vores daglige samlinger, hvor børnene er meget aktive.

Det kan også være årstiden, der danner grundlaget for et tema. Et tema kan forløbe over lang tid, hvor mange processer afprøves, og nye færdigheder læres.

Der kan indgå mange forskellige læringsmiljøer, børnene bliver inddraget i processen, og får mulighed for at eksperimentere. Børnene bliver præsenteret for mange forskellige materialer, de får lov til at mærke dem, lugte dem, gøre noget ved dem, eksperimentere og bruge deres fantasi. Vi giver plads og rum til fordybelse, og mulighed for at det enkelte barn kan udtrykke sig.

Ofte må vi ud af huset for at søge inspiration, det kan være i naturen, teateret, biblioteket, vores lokale dagligvarebutik, et lokalt landbrug. På vores mange ture ud af huset, skaber vi en nysgerrighed og forståelse for verden hos børnene, samtidig oplever børnene en stor fællesskabsfølelse, f.eks. ved at de 5 årlige tager på teaterbesøg i Ålborg. Eller tager til svømning hver uge.

Børnenes værker bliver udstillet i børnehavens lokaler ude som inde. Det æstetiske udtryk i vores børnehave vægter vi højt.

Vores fysiske rammer danner grundlaget for et godt læringsmiljø, både ude som inde. Vi reflekterer over måden vi indretter stuer på, og er bevidste om at de fysiske rammer skal understøtte børnenes behov. Vores lokaler skal danner gode og udviklende læringsmiljøer for børnene, og vi er i en stadig udvikling.

Vi vægter højt at børnene oplever der er mange forskellige måder at udtrykke sig på. Vi udtrykker os f.eks. ved at bruge musikinstrumenter, og høre musik fra forskellige kulturer. Det kan også være ved at spille teater, og ved at klæde os ud med udklædningstøj.

Evalueringskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

Evalueringskultur og Dokumentation i Landsbyhaven.

Vi dokumenterer og evaluerer løbende vores pædagogiske arbejde, og reflektere over vores pædagogiske praksis. Herunder sammenhængende mellem det pædagogiske læringsmiljø, læring, udvikling og dannelse. Vi drøfter den pædagogiske praksis på daglig basis.

På stuemøder/personalemøder evaluerer vi praksis. Så vi udvikler vores pædagogiske læringsmiljø i børnehaven.

Vi bruger "redskab til selvevaluering EVA, som er et redskab, der giver en ramme til systematisk at stille skarpt på og analysere praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Evalueringskulturen skal afspejle en balance mellem de ressourcer, der bruges på at dokumentere og evaluere og det udbytte, vi får. Det skal give mening for den enkelte.

Fokus for evaluering skal være, hvad det pædagogiske læringsmiljø betyder for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

I børnehaven dokumenterer vi vores mål på forskellig vis. Afhængige af hvilken lærerplanstemaer vi har arbejdet med. Dokumentation foregår f.eks. ved:

- Samtaler mellem forældre og ansatte
- Vi fotograferer processerne og det færdige resultat
- Opslag i vores gang, eller på stuerne
- Udstillinger på stuerne, biblioteket eller i lokalsamfundet
- Nyhedsbreve uddeles til hvert hjem i børnenes "dueslag"
- Optrin og udstilling til forældre arrangementer
- Nyhedsbreve sættes på hjemmesiden